

ANÀLISI DELS EFECTES DE LA CRISI ECONÒMICA A LA COMARCA DE L'ALT CAMP

Josep Maria Gavalrà Gotarra¹

Resum

El treball que presento té com a objectiu principal analitzar l'impacte a la comarca de l'Alt Camp de la crisi econòmica que va començar l'any 2007-2008.

No parteixo de cap hipòtesi de treball, sinó més aviat de la certesa que la crisi ha afectat la comarca, una certesa basada en l'observació del dia a dia i en la simple lectura de la premsa. El que pretenc fer amb aquest treball és demostrar analíticament i amb dades estadístiques les conseqüències que ha provocat la crisi a la comarca.

La metodologia que he seguit és cercar magnituds i indicadors econòmics i socials de tot tipus en el període comprès entre els anys 2007 i 2013 (dades macroeconòmiques, microeconòmiques, relacionades amb el consum, del sector públic i demogràfiques) en les principals bases de dades estadístiques accessibles a tothom, veure'n l'evolució de manera que es pugui visualitzar bé el comportament de l'indicador en tot aquest temps i treure'n les conclusions oportunes després de relacionar, en el cas que sigui possible, el conjunt de les dades analitzades.

Les conclusions que he extret és que, efectivament, la crisi econòmica ha afectat plenament la comarca de l'Alt Camp. El producte interior brut del territori ha disminuït, s'ha modificat lleugerament l'estructura econòmica de la comarca, han davallat les afiliacions a la Seguretat Social, s'ha incrementat el nombre d'aturats, el consum se n'ha ressentit, les inversions públiques han caigut en picat i la comarca presenta un saldo migratori negatiu en els darrers anys.

Paraules clau: Crisi econòmica, efectes, producte interior brut, atur, residus, pressupostos, inversió, població.

¹ Centre d'Estudis del Gaià. Josep Maria Gavalrà Gotarra és llicenciat en Dret per la Universitat de Barcelona, llicenciat en Ciències Polítiques i de l'Administració per la Universitat Oberta de Catalunya i Màster en Anàlisi de l'Entorn Econòmic per la Universitat Oberta de Catalunya. Funcionari del Cos Superior d'Administració de la Generalitat.

Abstract

The main aim of this study is to analyse the impact of the economic downturn that started in 2007-2008, on the district of L'Alt Camp.

I had no particular initial working hypothesis, rather the certainty that the economic crisis has affected the district, a certainty based on daily observation and by simply reading the newspapers. My intention has been to analytically demonstrate the consequences of the crisis for the district and to do so with statistical data.

The methodology adopted was to identify social and economic data and indicators of all kinds during the period between 2007 and 2013 (macro- and micro-economic indicators concerning consumption, the public sector and demography) such as can be found in the main open-access data bases, and to reflect their evolution graphically in a way that clearly demonstrates the behaviour of the indicator throughout this period of time and in this way after, if possible, considering all the data under analysis as a whole, be in a position to come to the appropriate conclusions.

The conclusion I have reached is that the economic crisis has indeed affected the district of L'Alt Camp. The district's GDP has shrunk and the district's economic structure has been changed to some extent. The number of people registered by the Social Security system has declined as the number of unemployed has increased. The level of consumption has diminished and the level of public investment has fallen sharply. Furthermore, over recent years, there has been net emigration from the district.

Keywords: Economic crisis, effects, gross domestic product, unemployment, waste, budget, investment, population.

PREÀMBUL

Aquest article està basat en el Treball Final de Màster dels estudis del Màster universitari Anàlisi de l'Entorn Econòmic de la Universitat Oberta de Catalunya. El treball el vaig finalitzar el mes de gener del 2015, motiu pel qual en la majoria dels casos no hi apareixien dades de l'any 2014, ja que encara no estaven disponibles.

Atès que l'objectiu del treball original era el d'esbrinar quins havien estat els efectes de la crisi econòmica a la comarca de l'Alt Camp no he actualitzat totes les dades, ja que he considerat que les conclusions finals no variarien en excés.

Sí que he introduït certes modificacions i canvis en la redacció de l'article, per adequar-lo més a una publicació com *La Resclosa* i per eliminar algunes referències als estudis del màster, que no venien al cas. Així mateix, en alguns casos, a suggeriment del Dr. Marc Badia-Miró, he afegit dades complementàries i he retocat la redacció del document.

1. Introducció

S'ha parlat i escrit molt en els darrers anys de la crisi econòmica, dels impactes i dels efectes que ha tingut sobre l'economia, les persones i la societat en general. És un tema que ha estat i segueix sent notícia i que serveix d'excusa ideal per a moltes de les decisions polítiques que s'han pres en els darrers anys a diferents nivells i que afecten moltes persones en el seu dia a dia.

Gairebé tothom ha patit en major o menor mesura els efectes de la crisi, ja sigui en forma d'atur, retallades de salari, tancament de centres d'assistència primària, massificació escolar, impagament d'hipoteca o altres conseqüències menors, i el que no se n'ha vist afectat de manera directa, pot observar com molts comerços han plegat, com hi ha polígons industrials gairebé fantasmagòrics o molts habitatges a mig fer.

Crec que aquesta breu descripció és perfectament aplicable a qualsevol zona del territori català, i l'Alt Camp, la comarca del meu poble de naixement, Vila-rodona, no n'és pas una excepció. D'aquí em va sorgir la curiositat de saber, més enllà de les percepcions i sensacions que ja pugui tenir, com ha afectat la crisi el conjunt de la població de la meua comarca.

Els vila-rodonins hem pogut veure com en pocs anys es construïa un flamant polígon industrial, com s'hi instal·laven empreses i com en els darrers mesos algunes d'elles tancaven. També hem viscut —en l'època de vaques grasses— la inauguració d'un nou camp de futbol municipal —ara en tenim dos, si bé un de dedicat a altres funcions—, la creació d'un gran centre d'assistència primària de dues plantes que obria les 24 hores del dia —ara només està operativa una planta de 8 h a 20 h—, l'enderroc d'unes escoles per fer-ne unes de noves —no es va ser gaire diligent al seu dia i ara els nens estudien en barracons—, la construcció d'un pavelló poliesportiu al costat dels barracons i la construcció d'un centre de dia. Així mateix, a hores d'ara hi ha a Vila-rodona un estoc considerable d'habitatges buits (a mig fer o acabats).

Així doncs, l'article que presento té com a objectiu principal analitzar l'impacte a la comarca de l'Alt Camp de la crisi econòmica que va començar l'any 2007-2008. No parteixo de cap hipòtesi de treball, sinó del convenciment que la crisi ha afectat la comarca, una certesa basada en l'observació del dia a dia i en la simple lectura de la premsa. El que pretenc fer amb aquest treball és demostrar analíticament i amb dades estadístiques les conseqüències que ha provocat la crisi a la comarca. En la mesura que em sigui possible, presentaré dades a partir dels anys 2005-2006 fins a les més recents de què pugui disposar per veure la seva evolució i extreure'n les conclusions pertinents. Tot i que apriorísticament ja es pot intuir alguna conclusió, el que vull és constatar amb la fredor de les xifres les conseqüències econòmiques i socials de la crisi sobre la població i el territori.

El treball el plantejo en quatre grans blocs. Presento, en primer lloc, un seguit de dades macroeconòmiques (PIB, composició sectorial de l'economia comarcal, atur, afiliació a la Seguretat Social i altres); a continuació, indicadors més relacionats amb la microeconomia (dades referents a l'impost sobre la renda de les persones físiques, generació de residus, parc de vehicles, dades referents al comerç i altres); un tercer apartat que fa referència a dades del sector públic (inversions de la Generalitat i pressupostos municipals) i un darrer apartat sobre dades demogràfiques de la comarca. I amb tota aquesta informació miraré de treure'n les conclusions oportunes, després de relacionar, en el cas que sigui possible, el conjunt de les dades analitzades. En alguns casos faré la comparativa entre l'Alt Camp i el conjunt de Catalunya, per tenir un punt de referència.

2. Presentació de dades, indicadors i magnituds

El gruix de la informació que exposo en aquest article són dades estadístiques que fan referència a tot tipus d'indicadors o registres relacionats amb l'activitat econòmica que permetin ser útils a l'hora d'obtenir-ne les pertinents conclusions. Atès que el treball l'enfoco a comparar la situació i l'evolució de l'economia de l'Alt Camp entre els anys 2006 i 2007 (els anys que tanquen el gran període expansiu iniciat a mitjan dècada dels noranta del segle XX i donen pas a una etapa de contracció) i el present (amb les dades més actualitzades de què disposi) el que faré, en general, serà presentar quadres estadístics amb les dades i emprar els mètodes de visualització que consideri més entenedors per a entendre l'evolució de l'economia comarcal i extreure'n les conclusions oportunes.

2.1. DADES MACROECONÒMIQUES

Comencem presentant les dades macroeconòmiques de la comarca de l'Alt Camp. La primera que veurem és el producte interior brut (PIB) dels anys 2001 i 2006 al 2013, el PIB per habitant de la comarca i el de Catalunya, per tenir una breu noció de la situació del nostre entorn més proper.

Producte interior brut. Base 2000. Metodologia Sèrie Temporal

Any	PIB (milions €)	PIB per habitant Alt Camp (milers d'€)	PIB per habitant Catalunya (milers d'€)
2013	1.086,91	24,27	27,71
2012	1.086,90	23,99	27,60
2011	1.086,99	24,05	27,91
2010	1.087,00	24,50	27,7
2009	1.057,20	23,90	27,7
2008	1.118,50	25,60	29,2
2007	1.106,34	26,93	29,4
2006	1.106,00	26,40	27,4
2001	757,70	20,90	21,68

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT. Data 25/11/2014

<http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=358&t=2009>

<http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=356&t=2014&x=6&y=7>

Aquestes primeres dades ja ens indiquen una tendència a la contracció de l'economia de l'Alt Camp, amb un fort sotrac entre els anys 2008 i 2009 i amb una lleugera recuperació a partir del 2010 i un cert estancament des de llavors. En tot cas, però, ens calen molts més indicadors per analitzar l'evolució de l'economia comarcal. El que sí que podem veure és que el PIB per habitant de la comarca i de Catalunya eren similars els anys 2001 i 2006 i que des del 2007 al 2013 el PIB català per habitant és superior al dels habitants de la comarca en 3.000-4.000 €. Aquesta és una dada que tindrem present més endavant a l'hora de les conclusions.

Creixement del PIB comarcal. 2004-2013. Taxes reals de variació interanual %

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3,83	3,59	3,67	2,21	-1,79	-5,39	1,16	0,88	-0,66	0,15

□ Font: Nota de premsa de l'Anuari Econòmic Comarcal 2014 Catalunya Caixa
file:///C:/Users/Usuari/Downloads/Anexo_5701_6621_ca.pdf. Pàgina 9

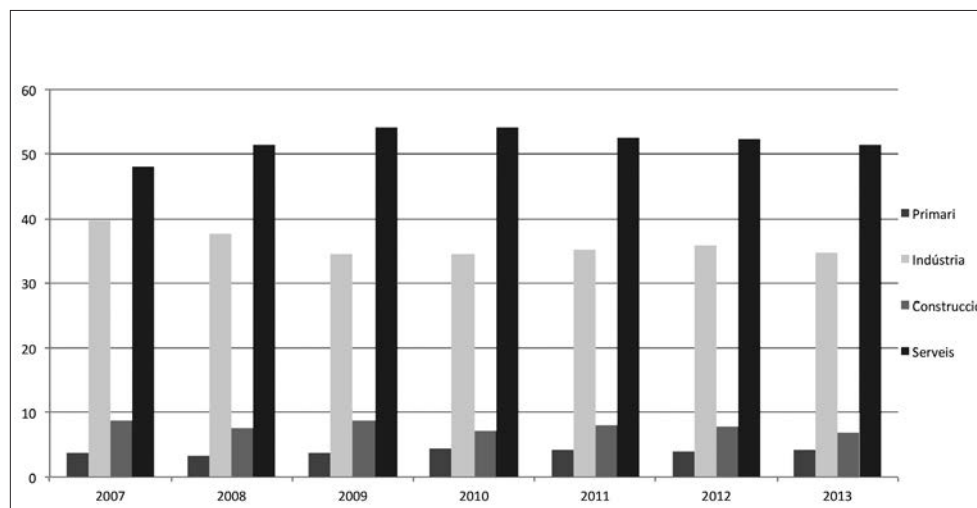
Veiem aquí l'evolució en taxes reals de variació interanual del PIB, amb una forta davallada en el bienni 2008-2009 (després d'uns anys de creixement sostingut) i com des del 2010 fins al 2013 hi ha una lleugera oscil·lació de la taxa de variació del PIB, que combina anys d'un mínim creixement amb anys de descens.

Disposem-nos ara a conèixer la composició i l'evolució de l'economia de l'Alt Camp des de l'any 2007 fins al 2013:

Evolució del pes de cada sector en el total del PIB comarcal en %. Base 2000

Any	Primari	Indústria	Construcció	Serveis
2013	4,26	34,77	6,98	51,51
2012	3,93	35,88	7,85	52,34
2011	4,22	35,25	8,03	52,50
2010	4,35	34,37	7,07	54,21
2009	3,82	34,50	8,62	54,06
2008	3,34	37,60	7,69	51,37
2007	3,67	39,56	8,81	47,96

□ Font: Elaboració pròpia a partir dels Anuaris Econòmics Comarcals 2008-2014 Caixa Catalunya⁽¹⁾

Observem en aquest quadre com els sectors econòmics principals són la indústria i els serveis, amb gairebé el 90 %, mentre que el sector primari i la construcció ocupen la resta del percentatge. Així mateix, podem veure com en el període 2007-2013 no hi ha hagut gaires variacions pel que fa a la composició d'aquest percentatge.

Un cop sabem la composició del PIB, detallarem quin ha estat el seu creixement o de-creixement per sector econòmic.

Creixement del PIB Alt Camp per sector econòmic. Taxes reals de variació anual

Any	Primari	Indústria	Construcció	Serveis	Total
2013	9,55	2,26	-5,63	-1,13	0,15
2012	-7,68	0,78	-3,21	-1,27	-0,97
2011	3,28	2,76	-3,60	1,92	1,80
2010	-2,30	1,50	-7,70	0,20	-0,10
2009	4,00	-12,40	-8,60	-1,00	-5,60
2008	0,57	-1,04	-8,54	2,81	0,31
2007	-1,83	-0,80	-0,78	3,74	1,29

□ Font: Elaboració pròpia a partir dels Anuaris Econòmics Comarcals 2008-2014 Caixa Catalunya ⁽¹⁾

Veiem que el conjunt del PIB va patir una forta sotragada l'any 2009, llastat per les dades negatives de la indústria i de la construcció. De llavors ençà, hi ha hagut una certa oscil·lació, si bé les darreres dades de l'any 2013 assenyalen un lleuger increment del PIB, especialment gràcies al sector primari i a la indústria.

Aquestes magnituds macroeconòmiques ja permeten intuir que en el període 2007-2013 hi ha hagut una contracció econòmica amb diferent intensitat. Analitzem ara com aquestes dades han afectat la població activa de l'Alt Camp.

El primer indicador que presentarem serà el que fa referència a les afiliacions al règim general de la Seguretat Social entre el 2008 i el 2014, per sector d'activitat, per veure'n el comportament:

Afiliacions al règim general de la Seguretat Social i al règim d'autònoms per sectors d'activitat a l'Alt Camp

Any	Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis		Total
	Persones	%	Persones	%	Persones	%	Persones	%	
2014	590	3,56%	6.062	36,62%	1.003	6,06%	8.901	53,76%	16.556
2013	593	3,73%	5.807	36,53%	972	6,11%	8.526	53,63%	15.898
2012	619	3,87%	5.741	35,88%	1.057	6,61%	8.583	53,64%	16.000
2011	657	3,88%	6.075	35,85%	1.221	7,21%	8.993	53,07%	16.946
2010	675	3,89%	5.954	34,32%	1.404	8,09%	9.318	53,70%	17.351
2009	683	3,87%	6.354	36,04%	1.453	8,24%	9.138	51,84%	17.628
2008	707	3,82%	6.699	36,20%	1.724	9,32%	9.377	50,67%	18.507

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT. Data 27/08/2015
<http://www.idescat.cat/pub/?id=afic>. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT

Les dades relatives a les afiliacions a la Seguretat Social evidencien una considerable davallada en el nombre de persones afiliades, concretament 1.951 persones menys el 31 de desembre del 2014 que el 31 de desembre del 2008, si bé cal tenir en compte que el 2014 l'afiliació s'ha incrementat en 658 persones respecte al 2013. I és especialment significatiu que d'aquesta quantitat, 721 persones (36 %) siguin del sector de la construcció, un sector que només suposa entre un 7 i un 9 % del PIB de la comarca, fet que demostra la duresa de la crisi en aquest sector productiu.

Afiliacions al règim general de la Seguretat Social i al règim d'autònoms per sectors d'activitat a Catalunya

Any	Agricultura		Indústria		Construcció		Serveis		Total
2014	32.453	1,14%	438.732	15,41%	162.007	5,69%	2.214.488	77,76%	2.847.680
2013	32.056	1,16%	432.281	15,63%	158.875	5,74%	2.142.457	77,47%	2.765.669
2012	32.329	1,17%	441.376	15,91%	172.839	6,23%	2.128.033	76,70%	2.774.577
2011	33.106	1,15%	464.989	16,12%	202.612	7,02%	2.183.778	75,71%	2.884.485
2010	34.254	1,15%	480.630	16,14%	239.808	8,05%	2.222.721	74,65%	2.977.413
2009	35.029	1,17%	498.275	16,60%	268.533	8,95%	2.199.354	73,28%	3.001.191
2008	35.968	1,14%	556.575	17,58%	318.446	10,06%	2.254.520	71,22%	3.165.509

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT. Data 27/08/2015
<http://www.idescat.cat/pub/?id=afic>. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT

Observem en aquests dos quadres una diferència entre el percentatge de les afiliacions a la Seguretat Social entre l'Alt Camp i Catalunya. Mentre que a la comarca els serveis suposen la meitat més o menys de les afiliacions i la indústria més d'una tercera part, al conjunt de Catalunya els serveis representen tres quartes parts de les afiliacions i la indústria, l'agricultura i la construcció suposen l'altra part. Aquesta evident diferència també l'haurem de tenir en compte per extreure'n les oportunes conclusions.

En aquest sentit, i com a resum per entendre l'estructura productiva de la comarca, observem el que indica la fitxa dedicada a l'Alt Camp que va elaborar l'Observatori d'Empresa i Ocupació del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya:

«L'estructura productiva de l'Alt Camp es caracteritza per un pes més elevat dels sectors industrial (34,8 %) i agrícola (4,7 %) en comparació amb la mitjana de Catalunya (21,3 % i 1,8 %, respectivament). El VAB comarcal ha caigut un 3,9 % entre el 2008 i el 2013, descens inferior al que es registra en el conjunt català (-4,6 %), on els subsectors de l'energia i el comerç i reparació han evolucionat millor que la mitjana catalana.»

Així doncs, podem veure una certa diferència de l'economia de la comarca vers la catalana així com del comportament que ambdues economies han tingut en els darrers anys.

El següent indicador ens ensenya l'evolució de la situació de l'atur a la comarca de l'Alt Camp. Vegem què ens diuen les dades al respecte:

Atur registrat (a 31 de març). Recomptes Sèrie Temporal

Any	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Aturats	1.498	1.499	1.805	3.203	3.838	3.778	3.934	4.221	3.977	3.656

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT. Data 25/08/2015 (<http://www.idescat.cat/pub/?id=atureg&n=89&by=com#Plegable=files>)

Analitzant només aquestes dades del mes de març veiem que entre el 2008 i el 2010 es va més que doblar el nombre d'aturats a la comarca i que en els darrers dos anys l'atur registrat a l'Alt Camp ha disminuït.

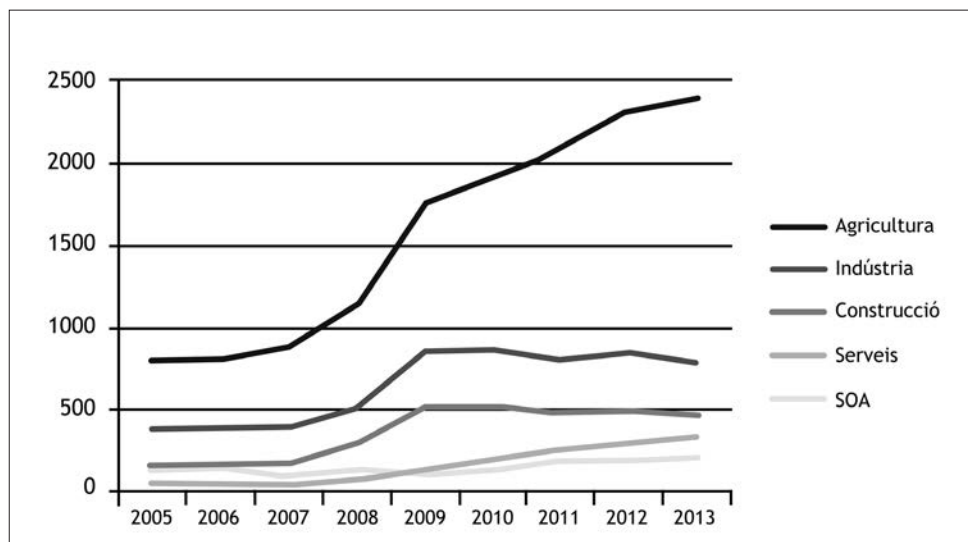
Atur registrat. Per sectors.

Unitat: Mitjanes anuals

Any	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	SOA	Total
2013	308,5	767,2	433,7	2.359,00	189,9	4.058,30
2012	269,4	815,3	465,2	2.280,00	172,3	4.002,20
2011	239,4	788,9	467	2.059,40	167,6	3.722,30
2010	188	834,2	505,8	1.889,70	113,9	3.531,60
2009	123,1	835,2	494,7	1.738,70	97,5	3.289,20
2008	64,3	495,7	292,7	1.131,30	114,6	2.098,50
2007	38,6	384,5	157,1	858,9	83,9	1.523,00
2006	37,2	364,4	167,3	778	121,7	1.468,40
2005	34,7	360,9	152,2	774,1	115,9	1.437,80

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT (<http://tinyurl.com/mr3yx5b> Data 18/12/2014)

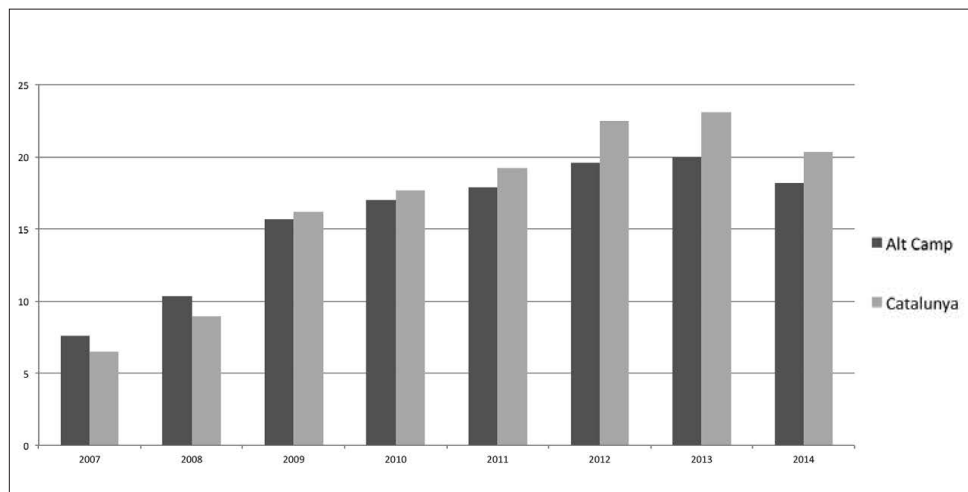
En el quadre superior es veu l'evolució i la tendència de l'atur registrat total a la comarca de l'Alt Camp pel conjunt de tots els sectors del 2004 al 2013, i a la gràfica inferior podem veure amb detall l'evolució i la tendència de l'atur registrat en cada sector productiu. En tots els casos s'observa que els anys 2008-2009 (els de màxima contracció del PIB) és quan hi ha l'augment més gran del nombre d'aturats tant a l'agricultura com a la indústria, la construcció o els serveis. Comença a quedar ben palès que el bienni 2008-2009 ha estat el més negatiu per a l'economia de la comarca.

Observem en aquest cas un notable increment d'aturats en el sector serveis, unes dades que s'avenen amb les que hem vist anteriorment quan fèiem referència a les afiliacions a la Seguretat Social.

Atur registrat a l'Alt Camp i a Catalunya

Atur	Alt Camp	Catalunya
2007	7,6	6,5
2008	10,3	8,9
2009	15,7	16,2
2010	17,0	17,7
2011	17,9	19,2
2012	19,6	22,5
2013	20,0	23,1
2014	18,2	2,03

En aquest indicador observem que en els anys de màxima bonança econòmica la taxa d'atur de l'Alt Camp era superior a la del conjunt de Catalunya, mentre que quan comença la crisi la taxa d'atur catalana creix més que la comarcal, fet que es manté en l'actualitat. Segons l'*Informe de conjuntura laboral a l'Alt Camp 2010*, elaborat pel Consell Comarcal, aquesta circumstància es deu al fet que, com ja hem comentat abans, la indústria té un pes superior en la composició del PIB i, tot i que els serveis continuen sumant aturats, la indústria frena aquesta tendència, motiu pel qual, a diferència del que succeeix a Catalunya, l'atur a la comarca no augmenta amb la intensitat que ho fa al país.

Expedients de regulació d'ocupació 2008-2013

Suspensió Temporal	Rescissió	Total
234	20	254

□ Font: Impactes de la crisi a Catalunya per comarques 2008-2013. Secretaria d'Acció Social i Política Sectorial. http://www.ccoo.cat/pdf_documents/2014/ANUARI_ERO_2013.pdf Febrer 2014

Afectats per ERO segons mesura 2008-2013

Reducció	Rescissió	Suspensió	Total
577	465	3.182	4.224

És ben evident, amb aquestes dades, que l'augment de l'atur ha estat significatiu en el període de temps que hem analitzat, i que aquest ha abastat tots els sectors productius de la comarca de l'Alt Camp.

I per acabar amb aquest reguitzell de dades, presento a continuació uns indicadors que fan referència a l'evolució de la taxa d'atur a les poblacions més importants de la comarca.

En tots els pobles s'observa un ascens constant del percentatge de població aturada a cada localitat des del 2005 al 2012, sense que hi hagi gaire diferència entre els pobles analitzats, atesa la notable mobilitat laboral que existeix a la comarca.

Atur registrat en % sobre la població potencialment activa a les poblacions de l'Alt Camp de més de 1.000 habitants (83 % de la població de la comarca l'any 2013)

Localitat	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Alcover	12,2	11,2	10,2	9,7	5,3	3,6	3,6	4,0
Cabra del Camp	17,5	13,9	14,0	10,5	6,8	4,9	3,7	4,7
Pla Santa Maria (El)	15,0	12,6	11,7	10,1	7,5	4,8	4,9	5,6
Puigpelat	11,1	9,1	10,9	12,0	6,6	4,0	5,6	3,3
Vallmoll	13,0	11,5	11,1	8,9	4,6	4,6	4,4	4,1
Valls	13,6	12,9	12,1	11,5	7,7	5,8	5,7	5,6
Vila-rodona	12,6	9,8	9,3	9,2	6,9	6,3	5,4	4,6

□ Font: Anuario Económico de España 2013. La Caixa⁽²⁾

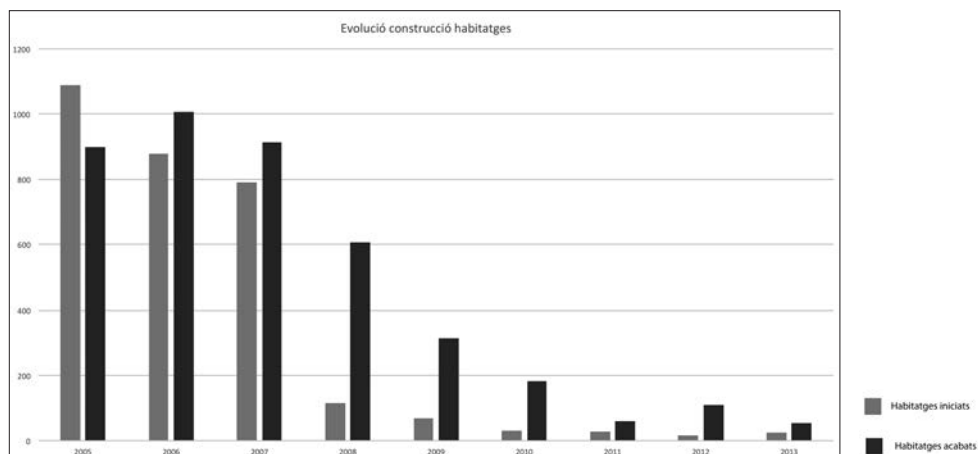
Així mateix, l'Observatori d'Empresa i Ocupació del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya ens assenyalava sobre l'atur que «pel que fa al mercat de treball, l'Alt Camp ha perdut menys ocupació entre els desembre del 2008 i el 2014 (-6,6 % enfront del -8,9 % a Catalunya) i presenta un pes més elevat de persones afiliades en activitats d'alt contingut tecnològic (10 % i 7,8 %). D'altra banda, la contractació temporal representa una proporció més elevada del total de contractes formalitzats durant el 2014 (92,3 % enfront del 88,3 %)».

Deixem ara tot el que fa referència al mercat de treball per centrar-nos específicament en la construcció, un sector que, tot sigui dit, no ha superat mai el 10 % del PIB comarcal ni en la seva època de màxim apogeu, però que ha estat el paradigma de la crisi. En tot cas, la construcció ha estat el sector productiu que l'ha patit més i el que en certa manera ha arrossegat altres sectors. Vegem a continuació les dades que fan referència a la nostra comarca.

Habitatges construïts de nova planta

Any	Habitatges iniciats amb protecció oficial	Habitatges iniciats	Habitatges acabats amb protecció oficial	Cèdules habitabilitat (primera ocupació)	Habitatges acabats
2013	0	24	0	41	55
2012	0	16	0	67	110
2011	0	27	0	166	61
2010	9	30	0	219	184
2009	0	69	1	365	314
2008	0	114	35	585	606
2007	38	789	38	617	913
2006	46	879	20	609	1.008
2005	92	1.089	42	509	897

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT. <http://tinyurl.com/mod6yy3> Data 21/12/2014

Potser la dada més significativa és la que podem veure en l'inici de la construcció d'habitatges entre els anys 2007 i 2008, que pateix una davallada de 789 habitatges fins als 114 habitatges. Aquesta dada té la seva repercussió directa en l'atur registrat en aquest període, amb un increment d'aturats del sector de la construcció. En canvi, pel que fa a les afiliacions a la Seguretat Social de la construcció, hi ha una minva però no és tan considerable. Possi-

blement això es deu al fet que hi ha construccions en marxa, i que quan aquestes finalitzen es produeixen els acomiadaments a les empreses constructors.

Edificis iniciats. Per destinació

Any	Residencial	No residencial						Total
		Locals	Indústria	Comerç i magatzems	Oficines	Hostaleria	Altres (*)	
2013	4	4	0	0	0	0	0	4
2012	14	11	0	1	0	0	3	15
2011	23	10	2	8	0	0	8	28
2010	23	16	0	3	1	0	5	25
2009	40	13	0	5	1	0	13	32
2008	69	39	3	2	2	0	12	58
2007	203	143	4	8	0	1	11	167
2006	225	157	2	12	0	1	17	189
2005	214	153	1	4	2	3	8	171

* Inclou usos agropecuaris i esportius

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT

<http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=713&t=2011&x=12&y=17> Data 21/12/2014

A continuació farem un breu repàs a diversos indicadors relacionats amb la indústria a la comarca de l'Alt Camp. Observem en primer lloc les dades que fan referència a la generació de residus de l'activitat industrial.

Generació de residus de l'activitat industrial

Any	Empreses	Especials (Tn)	No especials (Tn)	Total general
2013	162	8	92	100,00
2012	164	6	92,00	98,00
2011	154	6,21	97,00	103,21
2010	153	7,4	85,32	92,72
2009	159	6,61	85,73	92,34

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT, a partir de l'Estadística de variacions residencials de l'INE.

<http://tinyurl.com/oj3owwx> Data 13/01/2015

Veiem que hi ha un notable augment entre els anys 2009 i 2013, amb una certa oscil·lació el 2012 i el 2013, sense que per això en puguem extreure, a priori, cap conclusió.

El que sí que es pot constatar és que pel que fa a la indústria ha augmentat la seva competitivitat, atès que amb menys treballadors any rere any des del 2010, augmenta la producció anualment, tal com posa de manifest, entre altres indicadors, l'augment dels certificats d'origen amb destí a l'exterior (sense incloure els països de la Unió Europea) destinats a l'exportació que ha tramitat la Cambra de Comerç de Valls:⁽³⁾ 850 certificats per a 85 països el 2011, 1.010 certificats per a 75 països el 2012 i 1.694 certificats per a 75 països el 2013. En aquest sentit, i tot i que aquestes dades relatives a l'exportació, juntament amb les de generació de residus, només donen una visió molt parcial, crec que la indústria de l'Alt Camp ha aprofitat la conjuntura per a ser més competitiva.

2.2. DADES MICROECONÒMIQUES

Canviem ara de registre i passem a veure quina ha estat la incidència de la crisi en aspectes de la vida que podríem considerar més quotidians o del dia a dia, però que crec que també poden ser un bon indicador per a les conclusions d'aquest treball.

En primer lloc presentarem les dades que fan referència a l'IRPF que paguen els ciutadans de l'Alt Camp:

Impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF)

Any	Base imposable general per declarant	Quota resultant de l'autoliquidació
2012	17.688 €	4.322 €
2011	18.197 €	4.175 €
2010	18.039 €	4.100 €
2009	18.065 €	3.908 €
2008	18.150 €	3.854 €
2007	17.219 €	3.081 €
2006	16.403 €	3.120 €
2005	14.827 €	2.619 €
2004	13.831 €	2.382 €
2003	13.006 €	2.144 €
2002	10.066 €	2.205 €
2001	9.493 €	2.046 €
2000	8.785 €	1.912 €

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT, a partir de les dades de l'Agència Estatal d'Administració Tributària
<http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=927> Data 18/12/2014

En aquesta taula podem veure un augment de la base imposable fins al 2008, un cert estancament fins al 2011 i una forta davallada l'any 2012. Aquest comportament es pot deure, entre altres coses, a l'augment de l'atur en el sector de la indústria i els serveis en aquest any, ja que els salaris que es paguen en aquests àmbits són superiors a la resta, i en disminuir salaris per això hi ha aquesta minoració en la base imposable.

D'altra banda, l'augment de la quota resultant de l'autodeclaració per declarant crec que la podem atribuir sense cap gènere de dubte a l'augment de la pressió impositiva.

Un altre aspecte que crec que és força interessant és el de saber quin ha estat el comportament de la recollida de residus, atès que poden marcar una pauta pel que fa al comportament dels consumidors.

Residus municipals. Generació. Total registrat i generació per càpita

Any	kg/hab./dia	Recollida no selectiva	Recollida selectiva	Total
2013	1,16	10.648,61	8.218,02	18.902,63
2012	1,19	11.377,70	8.252,44	19.630,14
2011	1,23	11.603,78	8.647,79	20.251,57
2010	1,31	13.626,24	7.967,19	21.593,42
2009	1,32	13.378,76	8.224,43	21.603,12
2008	1,4	13.922,32	8.596,84	22.519,09
2007	1,44	13.916,42	8.460,07	22.376,42
2006	1,47	14.315,14	7.772,63	22.087,76
2005	1,45	15.817,66	5.299,12	21.116,76

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT, a partir de les dades de l'Agència de Residus de Catalunya

<http://tinyurl.com/nsvhvx4> Data 21/01/2015

En aquest primer quadre podem veure com la quantitat de quilograms per habitant i per dia va disminuint progressivament des de l'any 2006 fins al 2012, fet que podem interpretar com un canvi de conducta de la ciutadania, que pot tenir una consciència ecològica més desenvolupada o bé —i aquesta és la part que ens interessa— ha canviat d'hàbits de consum d'acord amb la seva capacitat adquisitiva, una capacitat que ha minorat en moltes famílies.

Residus municipals. Generació. Recollida selectiva registrada. Per tipus de residu

Any	Vidre	Paper i cartró	Envasos lleugers	Matèria orgànica	Poda i jardineria	Residus voluminosos i fusta	Altres
2013	986,42	1.245,77	914,36	2.986,05	378,62	936,54	770,26
2012	981,95	1.435,95	943,66	3.142,07	340,13	853,07	555,58
2011	1.032,92	1.681,43	899,41	3.253,83	154	1.083,92	542,28
2010	953,19	1.660,59	756,48	2.675,85	256,56	1.074,89	589,63
2009	1.009,46	1.656,97	747,38	2.613,39	346,48	1.128,29	722,46
2008	1.047,19	1.798,54	729,65	2.553,08	232,85	1.035,87	1.199,66
2007	1.052,48	1.826,58	680,78	2.563,78	142,95	887,28	1.306,22
2006	879,55	1.579,86	547,98	2.494,10	68,62	719,08	1.483,44
2005	655,49	1.400,12	440,02	1.010,79	115,97	730,86	945,87

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT, a partir de les dades de l'Agència de Residus de Catalunya
<http://tinyurl.com/q22awo6> Data 21/01/2015

En aquesta altra sèrie de dades considero que el més interessant als efectes de l'estudi que estic fent és analitzar el comportament de les dades que fan referència al vidre, ja que l'oscil·lació que hi ha és similar a la del PIB. En aquest sentit crec que és bo tenir ben present el consum de begudes alcohòliques, ja que la majoria s'embotellen en vidre (només cal veure el contingut d'un contenidor de vidre) i aquest crec que és un bon indicador per entendre la davallada del consum d'un producte de preu considerable. Per altra banda, veiem que augmenta el consum d'envasos lleugers, com un substitutiu del vidre per productes més assequibles per a tothom.

Centrem-nos ara a veure unes altres dades de les quals podem considerar «mediàtiques» quan es fa referència als estralls que ha generat la crisi econòmica. Fixem-nos, doncs, en el parc de vehicles de la comarca de l'Alt Camp.

Parc de vehicles de l'Alt Camp. Sèrie temporal

Any	Turismes	Motocicletes	Camions i furgonetes	Tractors industrials	Autobusos i altres	Total
2013	22.981	3.485	6.593	274	1.411	34.744
2012	23.214	3.462	6.724	279	1.389	35.068
2011	23.267	3.421	6.766	283	1.352	35.089
2010	22.976	3.301	6.789	283	1.332	34.681

Any	Turismes	Motocicletes	Camions i furgonetes	Tractors industrials	Autobusos i altres	Total
2009	22.677	3.175	6.715	282	1.296	34.145
2008	22.543	3.050	6.657	278	1.280	33.808
2007	22.063	2.830	6.599	285	1.247	33.024
2006	20.920	2.568	6.264	271	1.157	31.180
2005	20.171	2.297	6.051	275	1.049	29.843

□ Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT facilitades per la DGT
<http://tinyurl.com/n9madst> Data 23/12/2014

A primera vista sembla que la crisi no ha afectat especialment aquest sector, atès que el parc total de vehicles augmenta lleugerament any rere any excepte el 2013. Ara bé, hem de tenir en compte que hi ha un fort increment de motocicletes (que seria el vehicle més barat) mentre que en el cas dels turismes i camions i furgonetes (un bon indicador de l'activitat comercial i industrial) hi ha unes lleugeres oscil·lacions a la baixa. En tot cas, però, no sé si aquest és un indicador gaire útil, tot i que es pot entendre que el parc de vehicles de la comarca es manté més o menys estable, fet que es pot deure no pas a noves adquisicions de vehicles sinó que els propietaris conserven més temps els seus vehicles.

Aquesta mateixa reflexió la podem fer en relació amb les dades que exposo a continuació, referents a l'índex de motorització de l'Alt Camp i el conjunt de Catalunya.

Parc de vehicles. Índex de motorització de l'Alt Camp i de Catalunya (per 1.000 habitants)

Any	Turismes		Motocicletes		Camions i furgonetes		Total	
	Alt Camp	Catalunya	Alt Camp	Catalunya	Alt Camp	Catalunya	Alt Camp	Catalunya
2012	512,56	443,77	76,43	92,03	148,44	103,87	774,15	663,77
2011	514,88	446,72	75,7	90,93	149,73	105,67	776,49	668,06
2010	506,91	446,7	72,83	88,75	149,78	107,05	765,15	667,45
2009	503,92	447,69	70,55	86,35	149,22	108,7	758,76	668,07
2008	510,28	457,67	69,04	84,72	150,69	111,53	765,27	679,63
2007	518,08	462,22	66,45	81,47	154,96	113,37	775,47	682,71
2006	509,24	447,39	62,51	74,61	152,48	108,28	758,99	653,95
2005	504,06	454,73	57,4	69,53	151,21	106,98	745,76	653,69

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT, a partir de les dades de la DGT
<http://tinyurl.com/o2oawbv> Data 23/12/2014

Tot seguit presento dues sèries de dades que fan referència a dos indicadors que potser no poden ser considerats de caràcter econòmic però que crec que també expliquen l'evolució econòmica i social de l'Alt Camp en els darrers anys.

La primera fa referència a les activitats comercials detallistes. Podem veure en aquesta sèrie com aquestes activitats comercials van minvant lentament però amb pas ferm a totes les localitats des de l'any 2006 fins al 2012. No deixa de ser una dada negativa més que es produeix en el període de temps que estic analitzant.

Activitats comercials detallistes a les poblacions de l'Alt Camp majors de 1.000 habitants (83 % de la població de la comarca l'any 2013)

Localitat	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Alcover	71	72	79	83	85	85	103
Cabra del Camp	6	8	8	8	9	21	13
Pla de Santa Maria (EI)	22	27	33	35	36	54	37
Puigpelat	3	4	4	4	7	7	7
Vallmoll	10	11	11	11	11	14	22
Valls	443	469	514	602	661	654	640
Vila-rodona	11	13	17	22	24	25	31

□ Font: Anuario Económico de España 2013. La Caixa

Pel que fa a les línies de telèfon fix instal·lades, hi ha una alça entre els anys 2006 i 2009 i una baixa entre els anys 2010 i 2012, els anys més durs de la crisi. En aquest cas la interpretació d'aquestes dades sí que la faig en clau econòmica, atès que amb la irrupció de la telefonia mòbil algunes persones afectades per la crisi han prescindit del telèfon fix. És clar que també aquesta davallada pot ser pel fet que no calia pagar dos telèfons, i més en aquestes èpoques, quan no existia factura unificada.

Telèfons fixos a les poblacions de l'Alt Camp majors de 1.000 habitants (83 % de la població de la comarca l'any 2013)

Localitat	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	Variació telèfons fixos 07-12 (%)
Alcover	1.667	1.713	1.779	1.798	1.825	1.733	1.580	-3,8
Cabra del Camp	289	301	338	367	387	382	389	-24,3

Localitat	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	Variació telèfons fixos 07-12 (%)
Pla de S. Maria (El)	766	822	859	869	829	777	720	-1,4
Puigpelat	300	304	325	326	324	287	290	4,7
Vallmoll	549	569	624	642	633	588	555	-6,7
Valls	10.957	11.762	12.481	12.075	11.572	10.259	9.717	6,8
Vila-rodona	524	530	526	536	559	545	500	-3,8

□ Font: Anuario Económico de España 2013. La Caixa

2.3. DADES DEL SECTOR PÚBLIC

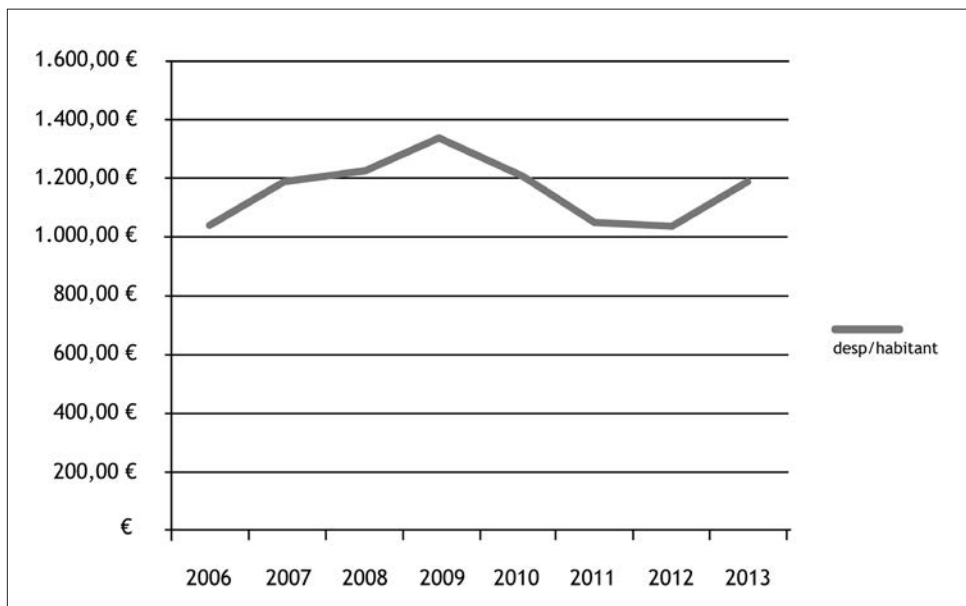
Les dades que presento en aquest apartat fan referència al sector públic, concretament als pressupostos municipals de l'Ajuntament de Valls (la capital de la comarca), el petit poble del Milà (el més petit en nombre d'habitants l'any 2013) i el meu poble, Vila-rodona. Les dades les he extret de la pàgina web del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, que facilita els pressupostos de totes les entitats locals espanyoles. Per facilitar-ne el tractament, m'he centrat només en els ingressos, les despeses i els ingressos per habitant.

Pressupostos municipals de Valls

Any	Població	Ingressos	Despeses	Despesa per habitant
2013	24.649	29.308.624,61 €	29.190.424,61 €	1.184,24 €
2012	25.084	26.081.206,97 €	25.987.106,97 €	1.036,00 €
2011	25.016	26.400.769,06 €	26.352.719,06 €	1.053,43 €
2010	25.158	30.791.414,97 €	30.718.760,22 €	1.221,03 €
2009	25.092	33.616.857,92 €	33.555.573,28 €	1.337,30 €
2008	24.710	30.421.298,31 €	30.363.141,25 €	1.228,78 €
2007	23.948	28.619.104,88 €	28.576.622,35 €	1.193,28 €
2006	23.315	24.320.399,22 €	24.285.682,22 €	1.041,63 €

□ Font: Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Oficina virtual per a la coordinació financera amb les entitats locals

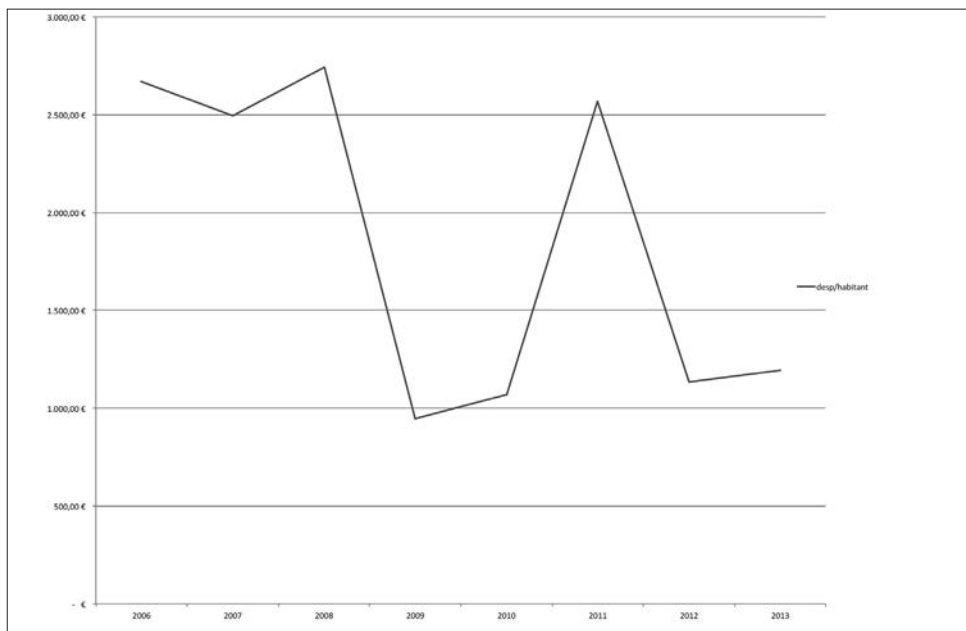
<http://serviciosweb.meh.es/apps/EntidadesLocales Data 22/12/2014>

Veiem que el pressupost de l'Ajuntament de Valls va en augment des del 2006 fins al 2009, període en el qual va creixent la població de la ciutat i també la despesa per habitant. A partir del 2009 i fins al 2012 disminueix la despesa, es manté la població i, en conseqüència, disminueix la despesa per habitant fins a nivells del 2006. L'any 2013 suposa una recuperació de la partida de despeses, i atesa la minva de la població, també la de despesa per habitant.

Pressupostos municipals del Milà

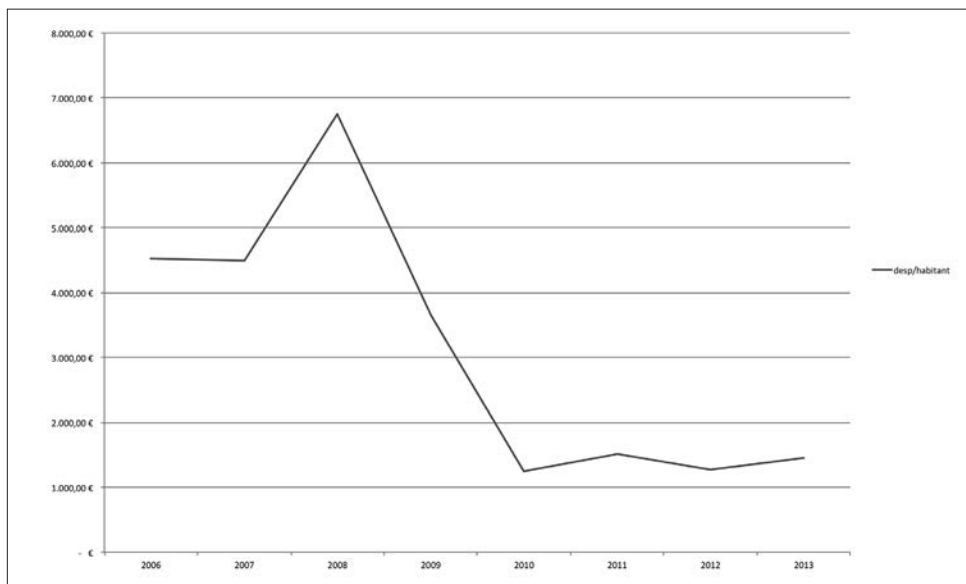
Any	Població	Ingressos	Despeses	Despesa per habitant
2013	169	201.505,86 €	201.505,86 €	1.192,34 €
2012	174	197.667,34 €	197.667,34 €	1.136,02 €
2011	183	469.531,81 €	469.531,81 €	2.565,75 €
2010	180	192.647,44 €	192.647,44 €	1.070,26 €
2009	178	168.462,52 €	168.462,52 €	946,42 €
2008	177	485.463,10 €	485.463,10 €	2.742,73 €
2007	177	441.424,31 €	441.424,31 €	2.493,92 €
2006	180	480.691,78 €	480.691,78 €	2.670,51 €

El Milà, el poble més petit per població l'any 2013, presenta uns pressupostos que crec que expliquen força bé el que ha passat en aquests anys. Observem una despesa constant del 2006 al 2008 i una despesa considerable per habitant. Els anys 2009 i 2010 hi ha una forta minva del pressupost municipal (de més del 50 %), un significatiu augment l'any 2011 (producte segurament d'alguna subvenció rebuda d'alguna altra administració pública) i una nova davallada a nivells del 2009-2010. Crec que aquesta és la realitat de molts pobles petits.

Pressupostos municipals de Vila-rodona

Any	Població	Ingressos	Despeses	Despesa per habitant
2013	1.261	2.455.550,00 €	1.836.900,00 €	1.456,70 €
2012	1.280	1.634.000,00 €	1.634.000,00 €	1.276,56 €
2011	1.279	1.928.700,00 €	1.928.700,00 €	1.507,97 €
2010	1.276	1.594.000,00 €	1.594.000,00 €	1.249,22 €
2009	1.260	4.597.000,00 €	4.597.000,00 €	3.648,41 €
2008	1.207	8.157.500,00 €	8.157.500,00 €	6.758,49 €
2007	1.112	5.001.950,00 €	5.001.950,00 €	4.498,16 €
2006	1.088	4.927.750,00 €	4.927.750,00 €	4.529,18 €

Pel que fa al meu poble, succeeix una cosa similar al Milà. Uns notables pressupostos i despesa per habitant entre els anys 2006 i 2009 i una davallada de més del 50 % del 2010 al 2013. En aquest cas, i com que parlo amb coneixement de causa, entre el període 2006-2009 es va construir a Vila-rodona un pavelló esportiu, un camp de futbol, un centre de dia i un CAP que d'estar obert 24 hores al dia i 7 dies a la setmana, ara només atén 12 hores al dia.

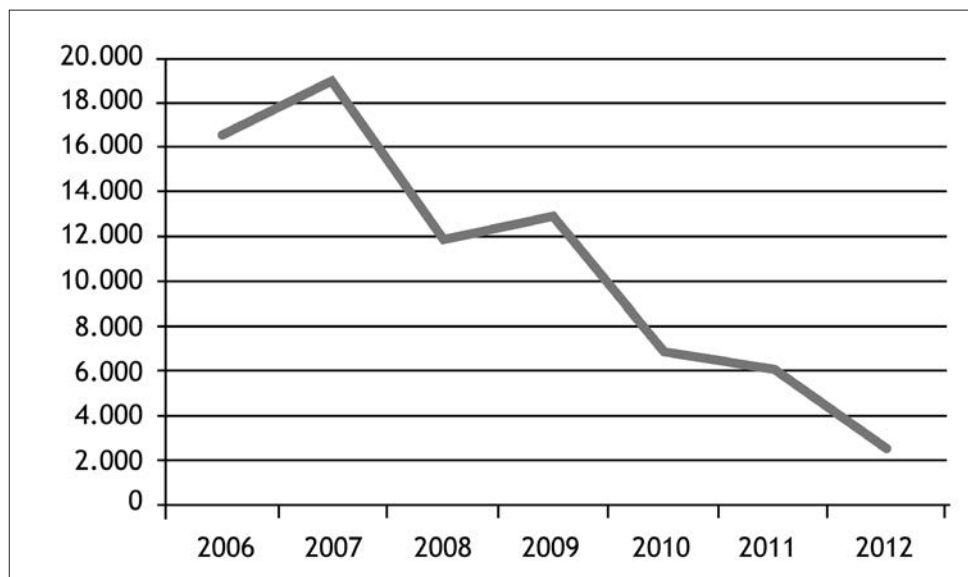
El que vull explicar amb aquesta mostra de tres ajuntaments de la comarca és com la crisi ha afectat, i molt, les finances municipals, ja que els ajuntaments es veuen obligats a prestar uns serveis i a mantenir unes instal·lacions que a vegades són força costoses.

Continuant amb el sector públic, el Departament d'Economia i Finances de la Generalitat proporciona les següents dades relatives al pressupost i a les inversions liquidades per la Generalitat en l'àmbit comarcal.

Inversió pressupostada Generalitat. Inversions reals. Capítol 6. Període 2006-2012 (milers d'euros)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
16.585	18.956	11.849	12.825	6.850	6.063	2.575

□ Font: Generalitat de Catalunya. Anuari Estadístic 2012
<http://tinyurl.com/p2ejbt2> Data 23/10/2014

Inversions liquidades Generalitat. Inversions reals liquidades.
 Període 2000-2012 (milers d'euros)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
4.76	10.12	8.11	12.41	11.84	6.70	11.45	19.83	32.71	18.09	6.90	3.88	2.18

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT
<http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=875> Data 21/01/2015

La tònica de les inversions tant pressupostades com liquidades que la Generalitat ha fet a la comarca de l'Alt Camp segueix una evolució negativa, tal com podem veure en aquest quadre. De fet, de totes les dades analitzades fins ara en aquest treball aquestes són les que presenten una tendència més a la baixa, atesa la complicada situació financera de la Generalitat.

2.4. DADES DEMOGRÀFIQUES

Fixem-nos en primer lloc en l'evolució de la població de l'Alt Camp.

Evolució dades població Alt Camp

Any	Homes	Dones	Total
2014	22.555	22.023	44.578
2013	22.756	22.015	44.771
2012	23.064	22.235	45.299
2011	23.073	22.116	45.189
2010	23.169	22.157	45.326
2009	23.015	21.986	45.001
2008	22.629	21.549	44.178
2007	21.732	20.854	42.586
2006	20.976	20.105	41.081
2005	20.425	19.592	40.017
2004	19.684	19.140	38.824
2003	19.088	18.656	37.744
2002	18.462	18.177	36.639
2001	17.959	17.818	35.777
2000	17.716	17.727	35.443
1999	17.484	17.544	35.028
1998	17.211	17.335	34.546

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT
<http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=246> Data 25/01/2015

Aquest quadre fa un repàs de l'evolució de la població de la comarca de l'Alt Camp. Observem que des del 1998 fins al 2010 hi ha un augment considerable de la població i que des del 2010 fins al 2014 disminueix lentament. Crec que aquesta evolució no es deu només a factors com la natalitat i la mortalitat, sinó que hi tenen a veure altres aspectes relacionats amb els moviments migratoris.

Any	Naixement	Defuncions	Saldo
2013	436	426	10
2012	447	419	28
2011	488	415	73
2010	518	392	126
2009	492	376	116
2008	556	419	137
2007	514	400	114
2006	425	372	53
2005	403	385	18
2004	373	363	10
2003	407	409	-2
2002	384	389	-5
2001	344	378	-34
2000	372	378	-6

En aquesta altra figura observem com en els primers anys del segle XXI el saldo vegetatiu és negatiu mentre que a partir del 2004 es capgira aquesta tendència. En aquest sentit crec que cal remarcar l'augment dels naixements en una proporció considerable entre el 2007 i el 2010. I a què es pot deure aquest fet? Si agafem les dades de població de la comarca, veurem que aquesta ha augmentat a un ritme que voreja les 1.000 persones anuals des del 2001 fins al 2010. Evidentment, aquest augment no s'explica només amb els naixements. Entenc, doncs, que hi ha un fort component migratori que explica l'augment de la població de la comarca. En aquest sentit, i sense disposar de cap dada acadèmica contrastada, atès que no era l'objecte d'aquest treball, m'atreveixo a dir que bona part de les persones que s'han traslladat a viure a l'Alt Camp són persones en edat fèrtil i d'aquí s'explica l'increment dels naixements. I tot i que aquest augment té lloc en l'etapa més dura de la crisi, a parer meu això es deu al fet que aquestes persones ja s'han establert definitivament a la comarca i han decidit tenir un fill aquí.

Observem, tot seguit, el que ens diuen les dades sobre migracions a l'Alt Camp els darrers anys:

Migracions totals. Sèrie temporal

	Migracions internes		Migr. externes	Total
	Resta Catalunya	Resta Espanya		
Any	Saldo migrat.	Saldo migrat.	Saldo migrat.	
2013	-16	-14	-17	-47
2012	-112	-29	-27	-168
2011	65	-57	71	79
2010	-22	-7	-183	-212
2009	-10	-65	283	208
2008	183	-13	465	635
2007	618	80	753	1451
2006	793	-31	698	1460
2005	671	51	659	1381

□ Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT, a partir de l'Estadística de variacions residencials de l'INE
<http://tinyurl.com/oj3owwx> Data 13/01/2015

Detectem que hi ha un evident paral·lelisme entre el comportament de l'evolució de les dades de la població de l'Alt Camp i les migracions. La població augmenta fins al 2010 mentre que el saldo total migratori és positiu fins al 2009, negatiu el 2010, positiu el 2011 i negatiu el 2012 i el 2013. En tot cas, crec que és evident que ateses les circumstàncies econòmiques i socials de la comarca, una part de la població ha marxat per buscar millor sort i noves oportunitats en altres llocs de Catalunya, Espanya o l'estranger (s'hauria de tenir en compte el retorn de persones als seus països d'origen). Tot i que el saldo vegetatiu és positiu des del 2004, l'emigració és superior i d'aquí s'explica que la comarca hagi perdut habitants els darrers anys.

3. Conclusions

L'objectiu que em vaig plantejar a l'hora de fer aquest article era el d'analitzar amb dades estadístiques i de forma empírica quin havia estat l'impacte en l'àmbit econòmic i social sobre la població i el territori de la crisi econòmica a la meua comarca de naixement, l'Alt Camp.

Partia de la base que la crisi sí que havia afectat la comarca, fet que es posa en evidència, per exemple, fent només una petita volta pel meu poble, Vila-rodona, on hi ha una quarantena d'habitatges nous buits, altres d'abandonats a mitja construcció, una fàbrica de peces de formigó per a la gran obra tancada, unes escoles en barracons i molt poca gent pels bars.

Així doncs, jo no em vaig plantejar cap hipòtesi de treball, sinó que el meu objectiu era verificar i explicar una realitat ben palpable per la societat. El mètode de treball que vaig fer servir va ser anar presentant dades, indicadors i magnituds que corroboressin empíricament i analíticament el meu punt de partida.

La primera dada macroeconòmica que vaig exposar va ser la del producte interior brut, una dada que permet tenir una visió global del comportament de l'economia a l'Alt Camp, sense tenir en compte l'economia submergida. La primera conclusió que en podem extreure és que hi ha una tendència a la contracció de l'economia comarcal, amb un fort sotrac en els anys 2008 i 2009, una lleugera recuperació a partir del 2010 i un cert estancament de llavors ençà fins al 2013, amb un petitíssim augment del PIB en aquest darrer any.

Observant amb més deteniment la composició del PIB de l'Alt Camp en el període analitzat (2007-2013), el sector primari representa un 3,5-4,5 % del total; la construcció, entre un 7-9 %; la indústria, entre un 35-39 %, i el sector serveis, entre un 48-54 %, uns percentatges que han anat variant entre aquestes forquilles en tot aquest temps. La preponderància de la indústria i els serveis és el que marca l'evolució del PIB any rere any. L'agricultura té un comportament més erràtic en relació amb el del PIB, però això es pot adduir a la volatilitat dels preus agrícoles, moltes vegades influenciats per factors externs (collites, factors meteorològics, comerç internacional). I pel que fa a la construcció, el seu PIB retrocedeix any rere any arran de la disminució d'aquesta activitat, descens que s'observa dramàticament a la gran davallada de la construcció d'habitatges i edificis que es produeix entre el 2005 i el 2013. La segona conclusió que podem extreure, doncs, és que la crisi no ha ocasionat cap canvi excessiu en el model productiu de l'Alt Camp.

Aquesta caiguda del PIB ha afectat, evidentment, les dades que fan referència a l'afiliació dels treballadors a la Seguretat Social (ja sigui en el règim general o en el d'autònoms) i, en conseqüència, també l'atur registrat. En el règim general de la Seguretat Social han caigut les afiliacions entre el 2008 i el 2013 a la indústria, la construcció (gairebé un 50 %) i els serveis, mentre que han pujat lleugerament a l'agricultura, fet que crec que es pot explicar pel traspàs d'un sector a un altre. Pel que fa al règim d'autònoms, les afiliacions han baixat en tots els sectors, amb especial incidència en l'agricultura i la construcció. Podem dir, per tant, que la caiguda del PIB ha generat un descens de les afiliacions a la Seguretat Social.

I aquest descens ha tingut la seva repercussió en les xifres d'atur, unes dades que són el reflex de les anteriors i sobretot de l'evolució del PIB, ja que coincidint amb el bienni 2008-2009, que és quan es produeix la disminució més gran d'aquest valor, els aturats de tots els sectors productius s'incrementen de forma notable, mentre que del 2010 ençà augmenten a l'agricultura i els serveis, oscil·len una mica a la indústria, amb una lleugera disminució el 2013, i, de manera sorprenent, baixen una mica a la construcció. Hi ha una certa discordança entre els dos indicadors que he detallat anteriorment, que no sé explicar ben bé per què es produeix.

El que sí que es pot constatar és que pel que fa a la indústria ha augmentat la seva competitivitat, atès que amb menys treballadors any rere any des del 2010, augmenta la producció anualment, tal com posa de manifest, entre altres indicadors, l'augment dels certificats d'origen amb destí a l'exterior (sense incloure els països de la Unió Europea) destinats a l'exportació que ha tramitat la Cambra de Comerç de Valls: 850 certificats per a 85 països el 2011, 1.010 certificats per a 75 països el 2012 i 1.694 certificats per a 75 països el 2013. En aquest sentit,

i tot i que aquestes dades relatives a l'exportació només donen una visió molt parcial, crec que la indústria de l'Alt Camp ha aprofitat la conjuntura per a ser més competitiva.

Deixant de banda els indicadors més centrats en aspectes econòmics, hi ha una altra sèrie de magnituds que també ens serveixen per constatar la meua idea inicial sobre els efectes de la crisi. Una d'elles és la base imposable general per declarant de l'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF), que augmenta de manera sostenible des del 2000 fins al 2008 i que des d'aquest any fins al 2012 es manté i disminueix el darrer any. Ara bé, hem de tenir en compte que aquestes dades no serveixen per al conjunt de la població de l'Alt Camp, sinó només per a aquells que estan obligats en funció dels seus ingressos a presentar la declaració de l'IRPF. Però en tot cas, no deixa de ser una aportació més al fet de constatar que després d'uns anys de gran augment, la dada de la base imposable general arriba al seu topall el 2008, fet que pot tenir diverses interpretacions, com ara una disminució de salaris o uns menors ingressos per als professionals (autònoms, petits empresaris, comerç, professions liberals).

Una altra dada força interessant, crec, és la que fa referència a la generació de residus municipals. Hem pogut constatar com la quantitat generada de quilograms per habitant i per dia va disminuint progressivament des de l'any 2006 fins al 2012, fet que podem interpretar com un canvi de conducta de la ciutadania, ja sigui per tenir una consciència ecològica més desenvolupada o bé, i aquesta és la part que ens interessa, per haver canviat d'hàbits de consum, d'acord amb una menor capacitat adquisitiva o amb un cert temor a la pèrdua de feina o minva d'ingressos. Així mateix, i centrant-me en el consum del vidre, he pogut constatar que el seu consum va en paral·lel al comportament del PIB, i, en aquest sentit, crec que és bo tenir ben present el consum de begudes alcohòliques, ja que la majoria d'elles s'embotellen en vidre i aquest crec que és un bon indicador per entendre la davallada del consum d'un producte de preu considerable. Així doncs, crec que aquesta dada relativa a la generació de residus també és força indicativa de com la crisi ha afectat el consum.

Un altre aspecte a tenir en compte és el que té a veure amb el parc mòbil de l'Alt Camp. No he pogut obtenir dades relatives a la venda de vehicles en els anys analitzats per la resta d'indicadors, però sí que he pogut constatar, a grans trets, una lleugera oscil·lació pel que fa als turismes de la comarca entre els anys 2007 i 2013, un augment del nombre de motocicletes (el vehicle més econòmic) i un cert manteniment pel que fa al nombre total de camions i furgonetes, fet que interpreto com que, en certa manera, l'activitat comercial i industrial s'ha anat sustentant, tot i les desfavorables dades d'ocupació.

El penúltim bloc d'indicadors que vaig presentar estava relacionat amb l'activitat del sector públic a la comarca, des dels ajuntaments fins a la Generalitat, però sense poder territorialitzar les inversions de l'Estat. La comparativa feta entre els ajuntaments de Valls (capital de l'Alt Camp), Vila-rodona (el meu poble de naixement) i el Milà (el poble amb menys habitants el 2013) té la línia comuna (amb les diferències que ja vaig explicar en el seu moment) d'una forta despesa per habitant fins a l'any 2008-2009 i una forta davallada des d'aquest any fins al 2013, molt més acusada als pobles petits que no pas a Valls, i amb algun pic d'augment de la inversió a conseqüència d'alguna inversió feta o subvenció d'alguna administració. Però la conclusió és que hi ha un abans i un després en els pressupostos municipals fins a l'any 2009, tot i que es torna a registrar un lleuger augment dels ingressos i les despeses en els tres casos l'any 2013.

I molt més dramàtica és, per dir-ho d'alguna manera ben entenedora, el que ens mostren els comptes de la inversió pressupostada i la inversió liquidada per la Generalitat, que pateix una substancial caiguda pel que fa a la inversió pressupostada entre els anys 2006 i 2012, baixada que arrossega també la liquidada, que es desploma l'any 2010 en comparació amb el 2009. La conclusió és evident, tot i que en aquest cas ja parteixo amb coneixement de causa, que no és altra que la complicada situació financera de la Generalitat.

Finalment, al meu entendre, la crisi econòmica també ha provocat la disminució del nombre d'habitants de la comarca, atès que en els darrers quatre anys presenta un saldo migratori negatiu.

La conclusió general a la qual he arribat és que la crisi econòmica que va començar entre els anys 2007-2008 ha afectat plenament la comarca de l'Alt Camp. Els efectes que jo havia observat i detectat a simple vista els he pogut constatar ara de forma analítica i empírica amb el reguitzell de dades que he anat presentant. A grans trets, es pot dir que hi ha dues fases en la crisi a la comarca de l'Alt Camp. Una primera que es manifesta en els anys 2008-2009, amb una notable disminució del PIB, una davallada de les afiliacions a la Seguretat Social i un considerable increment de l'atur; i una segona fase que abasta els anys 2009-2010 fins a l'any 2013, en què el PIB creix o disminueix en poca quantia, s'alenteix la minva dels afiliats a la Seguretat Social i el nombre d'aturats segueix en augment, però més a poc a poc. L'estructura de l'economia de l'Alt Camp no presenta grans canvis en aquest període, amb un lleuger augment del pes de l'agricultura, una disminució de cinc punts percentuals per part de la indústria, un descens de la construcció i un augment del pes dels serveis, que arriba a suposar més de la meitat del PIB comarcal. El que sí que vull destacar és que la indústria guanya en productivitat i competitivitat, atès que pateix una pèrdua de treballadors però, en canvi, des del 2010 augmenta any rere any el seu PIB.

Tota la resta de dades aportades que fan referència a aspectes més socials o quotidians i del sector públic em reafirmen en la idea plantejada inicialment de l'impacte de la crisi.

El fet d'analitzar una comarca com l'Alt Camp m'ha plantejat alguna dificultat a l'hora de fer recerca, especialment pel que fa a algunes dades macroeconòmiques, que no estan disponibles per comarca, sinó que, com m'ha passat en aquest cas, estan inserides en el marc del conjunt del Camp de Tarragona, especialment en temes industrials. Entenc, en tot cas, que ateses les característiques del treball que volia fer, la metodologia que he emprat és l'adequada, ja que de l'anàlisi de dades n'he pogut extreure uns resultats i unes explicacions, més que no pas unes conclusions, atès que, com ja he esmentat en altres ocasions, no hi ha hagut cap pregunta de recerca o hipòtesi a contrastar, sinó un objectiu general de mostrar amb dades una realitat ben palpable al carrer.

4. Bibliografia

En aquest treball l'única bibliografia que he fet servir ha estat per a la recerca de dades, indicadors i magnituds necessaris per a fer el treball. Bona part de la informació prové de les bases de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya, i ja he exposat la corresponent referència en cada cas. De la mateixa manera, també ho he fet en articles i dossiers d'institucions públiques i privades i associacions que es poden consultar a la web, però que presento tot seguit.

(1) Anuaris Econòmics Comarcals de Caixa Catalunya

OLIVER ALONSO, Josep (dir.) (novembre 2008). *Anuari Econòmic Comarcal 2008. Estimació del PIB comarcal 2007*, p. 32, 37, 38, 44 i 59. Edició Caixa Catalunya.

———. (setembre 2009). *Anuari Econòmic Comarcal 2009. Estimació del PIB comarcal 2008*, p. 32, 36, 37, 38, 40, 44 i 61. Edició Caixa Catalunya.

———. (setembre 2010). *Anuari Econòmic Comarcal 2010. Estimació del PIB comarcal 2009*, p. 36 i 57. Edició Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa.

———. (octubre 2011). *Anuari Econòmic Comarcal 2011. Estimació del PIB comarcal 2010*, p. 32, 33 i 47. Edició Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa.

———. (octubre 2013). *Anuari Econòmic Comarcal 2013. Estimació del PIB comarcal 2011/2012*, p. 32, 33, 35, 36 i 59. Edició Catalunya Banc, S.A.

———. (octubre 2014). *Anuari Econòmic Comarcal 2014. Estimació del PIB comarcal 2013*, p. 27 i 44. Edició Catalunya Banc, S.A.

(2) VICENS, José (dir.). *Anuario Económico de España 2013. Bases de dades municipals i provincials*. Edició Caixa de Pensions i Estalvis de Barcelona.

<http://tinyurl.com/nwcpolt>

(3) Dades de l'activitat de la Cambra de Valls

Dades de l'activitat de la Cambra de Valls el 2011

http://www.cambravalls.com/documents/document_25.pdf

Dades de l'activitat de la Cambra de Valls el 2012

http://www.cambravalls.com/documents/document_50.pdf

Dades de l'activitat de la Cambra de Valls el 2013

http://www.cambravalls.com/documents/document_77.pdf